

Datum

14 november 2018

Onderwerp

Besturen in Gelderland 2019-2023, advies voor de komende Statenperiode

Aan Provinciale Staten van Gelderland,

cc: Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland

Het moet nu gebeuren

Gelderland staat voor grote en ingewikkelde opgaven en de tijd dringt: het energievraagstuk, de effecten van klimaatverandering, het opraken van grondstoffen, kwetsbare biodiversiteit, maar ook verstedelijking en druk op de woningmarkt, mobiliteitsvraagstukken, internationalisering en digitalisering.

De PRO hecht er daarom aan te adviseren over hoe u in de komende Statenperiode vorm kan geven aan deze uitdagingen. Wij waarderen het fundament dat tijdens de huidige coalitieperiode is gelegd. De nieuwe Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland' biedt een wenkend perspectief om bovenstaande opgaven aan te pakken. Wij zijn het eens met de focus en de ambities van de visie. De vraag is nu hoe deze visie met kracht en voortvarendheid uit te voeren in de nieuwe Statenperiode.

De komende maanden zijn sterk bepalend voor de koers die de provincie Gelderland voor de langere termijn kiest. De provinciale verkiezingen komen eraan en u spreekt binnenkort over de Omgevingsvisie. Wij vinden dit als Provinciale Raad voor Omgevingsbeleid Gelderland bij uitstek een moment om aandacht te vragen voor:

1. De sociale kant van maatschappelijke transitie
2. De rol van de provincie bij het verbinden van verschillende opgaven
3. De sturing en concretisering van provinciale ambities

1. Geen transities zonder maatschappelijk draagvlak

De doelen en ambities in de Omgevingsvisie geven richting aan de grote maatschappelijk transities die momenteel gaande zijn (energie, klimaatadaptatie, demografische veranderingen, circulaire economie). In de uitwerking gaat het snel over technische aspecten, zoals het ontwerp van toekomstbestendige woningen, aantallen windmolens en zonneparken, het op elkaar aansluiten van de productie- en afvallijnen. Deze transities zijn niet alleen technische vraagstukken maar vooral ook sociaal. In het maatschappelijk draagvlak ligt de sleutel voor het slagen van de transities want het zijn de mensen die het moeten doen. Dat punt vinden wij nog onderbelicht en daarom vragen we nadrukkelijk aandacht voor:

- 1) het gedrag van mensen;
- 2) het meedoen met transities;
- 3) de continuïteit van beleid.

Wat betreft het gedrag van de Gelderlanders is de vraag hoe je kunt inspelen op 'natuurlijke' momenten voor gedragsverandering: wat is realistisch om te verwachten van inwoners/MKB in het maken van andere, duurzamere keuzes? Moeten we, en kunnen we daar de verantwoordelijkheid leggen? Daarnaast moet er oog zijn voor 'inclusiviteit': hoe zorg je ervoor dat iedereen gehoord wordt en mee kan doen? Hoe ga je om met plekken en groepen waar geen dynamiek óf weerstand zit? Tot slot is continuïteit van het provinciaal beleid bepalend en daarmee een betrouwbare overheid te zijn. Veranderingen of onduidelijkheid in beleid kunnen inspanningen van burgers en bedrijven onnodig vertragen en zorgen voor aarzeling om de eigen woonomgeving of bedrijfsomgeving aan te passen. Dit vergt concrete en zelfbindende afspraken voor de lange termijn en robuuste en langjarige uitvoeringsprogramma's. De uitwerking van motie 38, die oproept tot een langjarig investeringsprogramma voor klimaat, is hier wat ons betreft een goed voorbeeld van. Deze drie elementen moeten wat ons betreft uitgangspunt zijn voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en aanpak van de maatschappelijke opgaven. Een aanpak die uitgaat van mensen en hen in staat stelt mee te doen, te investeren en verantwoordelijkheid te nemen voor hun omgeving.

2. Een provincie die over bestuurlijke grenzen kijkt en verbindt

Opgaven worden steeds complexer en integraler en doelen zijn moeilijk meer los van elkaar te behalen. Wij waarderen de benadering van de provincie om als partner met (en tussen) andere partijen samen te werken, maar vragen aandacht voor de coördinatie tussen de verschillende opgaven. Wij stellen voor de vraagstukken onderling te verbinden om te zien of dit meerwaarde oplevert en om over bestuurlijke grenzen heen te kijken. Dit zien wij als een verrijking ten opzichte van de vraaggestuurde en sectorale aanpak die in de Omgevingsvisie wordt gebruikt. We zien bijvoorbeeld kansen om de natuur-, recreatie- landbouw- en verstedelijkingsopgaven aan de westrand van Gelderland gezamenlijk aan te pakken. Dit gaat verder dan de huidige gebiedsopgaven van 'Food Valley' en de 'Veluwe op 1'. Deze staan nu nog te zeer los van

elkaar in benadering en aanpak. Juist de provincie kan deze gescheiden thema's koppelen en samenvoegen. Dit voorbeeld laat ook zien dat problemen in de ene sector opgelost kunnen worden met behulp van mogelijkheden in andere sectoren. Zelfs als die buiten de eigen grenzen liggen, bijvoorbeeld de Human Capital Agenda Zwolle of de (economische) relatie van de Noord-Veluwe met Amersfoort. Wij vinden dat de provincie hier een verantwoordelijkheid heeft. Juist door over grenzen heen te kijken én te werken, bouwen we aan een sterker Gelderland.

3. Duidelijkheid over ambities, aanpak en rollen

Het is belangrijk om eerst goed te weten waar de provincie Gelderland voor staat en gaat, voordat de visie samen met partners wordt vertaald naar concrete doelstellingen en resultaten die ook écht te realiseren zijn. In dit proces zullen partijen ernaar streven elkaar op inhoud te vinden, maar zullen er ook doelen en belangen zijn die conflicteren en elkaar zelfs kunnen lamleggen. Wij zien hierbij voor de provincie de volgende uitdagingen:

- 1) het samen agenderen en bepalen wat nodig is;
- 2) het voorkomen en oplossen van conflicten;
- 3) het bewaken van de voortgang.

Het is van belang om elkaars ambities en doelen goed te kennen. Weten wat je aan elkaar hebt en wat je van elkaar kunt verwachten. Maar ook wat er nodig is om tot een goede uitvoering te komen. Hiermee kan de aanpak worden bespoedigd en kunnen conflicten worden voorkomen, maar kan ook helder worden gekregen hoe zulke conflicten in de praktijk opgelost kunnen worden. Bij het samenwerken aan maatschappelijke opgaven is het dus zinvol om aan de voorkant ieders rol en de gewenste aanpak te bepalen. De rol van de provincie zal vooral liggen in de coördinatie van deze opgaven waarbij ze de ene keer de regie neemt en de andere keer vooral faciliteert. Juist in het schakelen tussen deze rollen ligt de uitdaging. Dat betekent ook dat de provincie stuurt en beslissingen neemt die soms pijnlijk zijn. Tot slot past er bij de realisatie van de doelstellingen een vorm van lerende monitoring: de uitkomsten van de monitoring worden steeds afgezet ten opzichte van de doelen. Daarbij is het logisch om aan te sluiten bij het schaalniveau van de opgave en daar ook iets gezamenlijks van te maken met de samenwerkende partijen.

Met u willen we investeren in de toekomst van Gelderland. Met het oog op de komst van een nieuwe Commissaris van de Koning heeft de PRO alvast een bijdrage geleverd aan de profielschets. Ook de volgende periode blijven we PS en GS graag van advies voorzien zodat we gezamenlijk het doel van een Gaaf Gelderland bereiken.

De PRO,

Voorzitter

Secretaris

